

LAWO
CLASSICS

Nils Henrik Asheim
Salmenes bok

The Book Of Psalms

Oslo Cathedral Choir
Vivianne Sydnnes, Conductor
Kåre Nordstoga, Organ
Nils Henrik Asheim, Organ

Salmenes bok: mellom kunst og kaos, kosmos og mysterium

אטה למשל אזני אפתח בכנור חידתי

*Jeg bøyer mitt øre til visdomsord, og
tyder min gåte til toner fra lyren.*
(Salme 49, vers 5)

Blant beduiner i områdene mellom Middelhavet, Det kaspiske hav, Persiabukta og Rødehavet, utviklet det seg en gang, i en annen tid, *sanger* som hadde det ved seg at de kunne forene folk. Melodiene hjalp ikke bare hukommelsen til å huske ordene, de sørget også for at poesien festet seg i kroppene som sanselige erfaringer av noe de kalte *visdom*.

Kan man si at denne måten å synge på var å bevege seg *inn i en opplevelse av sammenheng*, ikke bare med hverandre og en selv, men også med livet og alt levende? Ikke bare med det som er synlig og følbart, men også med det vi lengter etter, det vi ikke forstår, det vi kaller *Opphav* eller *Mål*, *Mening* eller *Gud*?

Kan man si at denne sangen både var noe som virkelig skjedde, og noe som hører mytenes og eventyrenes verden til?

De eldste lagene av det vi i dag kaller *Salmenes bok*, har forbindelseslinjer tilbake til urgammel sang. Hvordan melodiene ble utviklet, er blitt borte for oss, instrumentenes nøyaktige beskaftenhet likeså. Men fragmenter og deler av poesien som hadde blitt delt på de vakre tepene, og bevart i de mange kroppene, er bevart som *tegn*. Og arkeologene har funnet tegnene risset i leirtavler, på tre- eller kobberplater, og nedskrevet på pergament. Funnene viser at den eldste poesien fra Egypt, Syria, Libanon, Lilleasia, Mesopotamia og Kanaan deler mange av de samme vendingene og motivene, og at mye av dette også har sine slående paralleller i Salmenes bok.

Et fragmentert og mangfoldig halleluja
Når vi leser en bok fra vår egen tid, kan vi stort sett gå ut fra at den har den ordlyd og de grammatikalske tegn som forfatteren har gitt den og har villet at den skal ha. Når vi leser Det gamle testamente, er vi i en helt annen situasjon. I tillegg til at lange

muntlige tradisjoner ligger forut for det skriftliggjorte, ligger flere hundre år mellom de eldste tekstoverleveringene og de versjonene vi kjenner i dag. Også i Salmenes bok kan vi skimte disse lagene. De er som utsnitt av en levende salmetradisjon som både komponerte og brukte hymner fortløpende: Strofer med nomademotiv antas å ha vært i bruk før det første tempelet i Jerusalem, i tiden før 586 f.Kr., men også i. Poesi med tempel- og offermotiver antas å ha blitt til i begge tempelperiodene. Andre hymner, som for eksempel Salme 137, viser til det babylonske fangenskap (fra 596 til 539 f.Kr.), og vi kan anta at de er fra det andre templets periode (etter 515 f.Kr.) eller også blitt til i eksil. Kanoniseringen av Salmenes bok pågikk til ca. år 100 e.Kr.

Mange av salmene bærer forfatternavn. David er den som tilskrives flest hymner. I tillegg nevnes Asaf, Korah, Salomo, Moses, Etan, og Heman. Forfatternavnene representerer miljøer og avspeiler posisjoner, og gjør sitt til at Salmenes bok gjerne kalles en antologi.

Det hebraiske navnet på Salmenes bok er *Tehillim* תהילים. Det er et substantiv i flertall, og kommer av rota H-L-L הלל, som betyr å prise, lovprise eller berømme. Da Tehillim ble oversatt til gresk, fikk samlingen tittelen ψαλμοί (psalmoi) som betyr «instrumentell musikk» eventuellet «ordene som følger med musikken». Fra Det nye testamente og Qumran-samfunnet vet vi at ψαλμοί (psalmoi) ble mye brukt i antikk jødedom og tidlig kristendom.

I jødenes bibel tilhører Salmenes bok *ketubim*, som er *skriftdelen*. I Det nye testamente er troper og verselinjer vevet inn som en *intertekst*. Også Koranen har referanser. Hymner fra Salmenes bok er med i både jødiske og kristne ritualer og tilhører også «det sekulære verdensbibliotek». Poesien er stadig gjenstand for tonsetting og refortolkning både av frie kunstnere og komponister og innenfor religionene.

Eksistensen og den mytepoetiske virkelighet

כִּי־אֵרָאָה שְׁמִיךְ מַעֲשֵׂי אֲצַבְעֶיךָ יָרַח וְכּוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנָתָה:
מִה־אֲנוּשׁ כִּי־תִזְכְּרוּנוּ וּבִן־אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ:

Når jeg ser din himmel, et verk av dine fingre, månen og stjernene som du har satt der, hva er da et menneske at du kommer det i hu, et menneskebarn (en 'adam') at du tar deg av det?
(Salme 8, vers 4–5)

Temaene i Salmenes bok dukker opp i en bisarr uorden. Likevel kommer noe som kan kalles en *teosentrisk arkitektur* til syne: Alt som er til, kommer fra en Skaper som har en intensjon med sitt verk. Alt som er til, forteller om denne Skaperen.

På samme måte er *salmenes menneske* en avbildning av «Det som ikke kan avbildes» / av Gud. Lengselen tilbake Gud/ «til sitt opprinnelige bilde» er drivkraften i menneskets bevegelser og handlinger. Den særegne oppmerksomheten for forbindelsen mellom det himmelske og det jordiske, og mellom mennesket og Gud, forener hymner som ellers er svært for-

skjellige og tegner opp en *mytepoetisk virkelighet*.

Korresponderende parallelle aksler er et litterært virkemiddel som driver poesien og dens budskap fremover. Vi ser den når den ene linjen overlapper den andre for så å la den neste fortsette. Det er litt som i drivverket på et lokomotiv, eller som bena på en travende hest. Den teologiske termen for dette er *parallelismus membrorum*, og tolkes ofte *antropologisk*: Virkemiddelet gjenspeiler menneskets opplevelse av at virkeligheten aldri kan gripes direkte, men må drives fremover av assosiasjoner, ulike meningslag, brudd og nye fortsettelser. Denne poesien kan også kalles *kaleidoskopisk*: Så fort et bilde er etablert, rotes det til og erstattes med et annet. Når linsen vris, kommer bevegelse og mangfold frem. *Tilværelsens omskiftelighet* kommer frem og tåles.

Temaene er knyttet til natur, samfunn og tempel, men også til ulike tradisjoner i den jødiske bibel: til loven, profetene og visdommen. Som et slags «lim» mellom kategoriene ligger *det mytiske*.

Det som handler om opphav og begynnelse, og som forsøker å møte mennesket i dets «evige spørsmål». *Midrash* er navnet på en lese måte som handler om dette «limet». Den knytter ulike temaer og bilder sammen og leser «under» og «mellom» disse. Slik finner den frem til en mening eller en følelse. For eksempel knyttes skapelseshymnene direkte til Genesis, og lar en ny fortelling oppstå: Da det første menneske ble formet av jord og gjort levende ved Skaperens egen pust, ga dette mennesket et gjen-svar i form av sang, et første *halleluja*, og det er dette «svarverset» som setter i gang de mangfoldige halleluja-rop som *tehillim* igjen utgjør. Slik står det skrevet i Første Mosebok (2,5–7): «*Det var ennå ingen markens busk på jorden, og ingen markens urt var ennå vokst frem; for Gud Herren hadde ikke latt det regne på jorden, og der var intet menneske til å dyrke jorden. Da steg det opp en damp av jorden og vannet hele jordens overflate. Og Gud Herren dannet mennesket av jordens muld og blåste livets ånde i dets nese; og mennesket ble til en levende sjel.*»

Hvordan forstå alt dette?

Om det fantes en verden hvor det religiøse ikke var skilt fra det sekulære, kunne vi kanskje kalt dette for *eksistensialisme*? For myte-poesi med evne til å fortolke *livserfaring* og *identitet*? Sanger om tilblivelse og hvem vi er? En «jordet form for mystikk»? Et bærende element i salmenes poesi er negasjoner. Det kan minne om det som i *mystikken* kalles *Via negativa*. I teologisk tenkning er denne veien noe som finner sitt premiss i «det vi aldri kan beskrive fullt ut». Gud blir det ultimate eksemplet på dette. Bibelens mytepoetiske univers forteller at Gud er det eneste som ikke er skapt av alt som er til. Derfor kan vi heller ikke gjenkjenne Gud som form eller formel i det som er til. Sier vi likevel at Gud er sånn eller slik, må det samtidig sies at Gud ikke er sånn eller slik. Det må gis et «motbilde». Kun slik blir det rom for *en levende Gud*. Kun slik blir det rom for *det ubeskrivelige* ved *eksistensen*.

Via negativa setter mennesket i prosess. Ikke mot intetheten og tomheten, men mot noen fylte tomrom. Bevissthet om, og verdigheten i å være et

menneske, legges både i å være husket (8,4) og i det å være glemt (13,2), både i det å være liten og i det å være stor (8). Negasjonene holder det eksistensielle tapet levende. Samtidig forvandler den smerten ved tapet ved nettopp å uttale tapet og smerten, og ved det etablere et fellesskap igjen, en bekreftende og poetisk virkelighet. Dualismen integrerer snarere enn ekskluderer. Motsetningene rommes heller enn utslettes.

Å bli forstått av det uforståelige

אשר־יהאיש

Salig er det menneske ...
(Salme 1,1a)

ובתורתו יהגה יומם ולילה

*... som mumler på Herrens lov
natt og dag*
(Salme 1,2b)

Det hebraiske verbet הִגָּה h-g-h har mange ulike oversettelser i Salmenes bok. Når det opptrer i Salme 1, vers 2b, har det vært vanlig å oversette det med "meditere" eller "grunne på" (*Salig er det men-*

neske som grunner på Herrens lov ...). Denne oversettelsen er litt merkelig når vi vet at grunnbetydningen av verbet dekkes bedre av engelske ord som «moan», «growl», «utter», «speak». I klostertradisjonen har man gjerne oversatt הִגָּה h-g-h med «drøvtygge» eller «mumle». Velger vi «mumle» i oversettelsen av Salme 1, kommer vi nærmere at salmene er noe som *ytres*, at de er en *lovprisning*. Velger vi «drøvtygge» i oversettelsen, nærmer vi oss nomadenes resiterende sangform. Vi kommer også nærmere mystikkens syngemåte og det som kan likne på eksistensialismens filosofiske eller grublende tilnærming.

En rød tråd skimtes gjennom alt som skifter i Salmenes bok. Den handler om *relasjon og lengsel, og et håp i retning av det en lengter etter/ det som står fast/ Gud*. For meg blir det å «mumle på Herrens lov» både å «grunne på» hva ordene kan bety — og å drøvtygge dem slik at næring til slutt kommer inn i meg.

Mye er uklart og utydelig i den hebraiske teksten, og har antakelig alltid vært det. Dette gjør at Salmenes bok aldri kan bli

en *frossen tekst*. Et pågående oversettelsesarbeid vil holde ordene levende, føre til et mangfold av forståelser og diskurser, og alltid utfordre det språket hymnene skal oversettes til.

Oversettelsesarbeidet utfordrer vår evne til grammatisk forståelse, historisk-kritisk tenkning og eksistensiell interpretasjon, men det viktigste i møte med hellige tekster er at undringen vår vekkes og holdes levende. Kanskje er «hellige tekster» mer avhengig av «undrende lesning» enn det andre tekster er? Kanskje ligger «det hellige» vel så mye i fremmedheten som i det vi har identifisert som «vårt eget»?

Når en tekst kalles hellig, oppstår også den motsatte bevegelse: Hierarkiske og dogmatiserende lese måter gjør seg gjeldende. På grunn av Salmenes boks status som hellig tekst, kan man si at «de mumlende lesninger» har måttet vike. Den er på en måte annektert av de abrahamittiske religionene, og leses dermed i lys av et annet kulturelt og spirituelt prosjekt enn det poesien selv representerer. Den kristne kirkes bruk

av tekstene representerer en type kolonisering der også bokstavelige forståelser av de oversatte tropene ødelegger poesien dypere mening.

Hermeneutiske og litterære tilnærminger, historisk-kritisk forskning og stadige kunstneriske bearbeidinger av boken utfordrer dette. Ved å søke den egne, frie og åpne lesningen løses maktgrepet opp igjen så respekten for den nødvendige undringen kan få plass: Den som spenner ut «stjerneteltet» og samler oss. Den som følger det mennesket som åpner seg og søker, prøver og feiler. Den som likner det sammensatte og brutte «tehillimske halleluja».

— Elisabeth Thorsen

Elisabeth Thorsen er teolog utdannet fra Universitet i Oslo, og prest ved Oslo domkirke. Hun skriver også fag- og skjønnlitteratur i krysningsfeltet teologi, filosofi og psykologi.

Den hebraiske teksten er hentet fra *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. De norske oversettelsene i essayet samsvarer med oversettelser hentet fra Bibelen, Oslo, 1930, 1978, 2011 og Nils Henrik Asheims valgte oversettelser i forbindelse med verket *Salmenes bok*.

Anvendt litteratur:

Hauge, Martin Ravndal: *Between Sheol and the Temple: Motif Structure and Function in the I—Psalms*, Journal for the Study of the Old Testament, Supplement Series 178 (Sheffield, 1995).

Nida, Eugene: 'Principles of correspondence', i: *The translation studies reader* red. Lawrence Venuti (London, 2012).

Terrien, Samuel: *The Psalms: Strophic Structure and Theological Commentary*, (Cambridge 2003).

Thorsen, Elisabeth: *Mellom destruktiv representasjon og pågående skaperkraft*, Agora 2/2019 (Oslo, 2019).

The Book of Psalms: Amidst Art and Chaos, Cosmos and Mystery

אֶתָּה לְמִשְׁלַּאֲזֵנִי אֶפְתָּה בְּכֹנֹר חִידָתִי

I will incline my ear to a proverb; I will solve my riddle to the music of the lyre.
(Psalm 49, verse 4)

In another time, amongst Bedouins in the regions between the Mediterranean, the Caspian Sea, the Persian Gulf and the Red Sea, *songs* that were capable of uniting people evolved. Their melodies not only assisted the memory in remembering the words, they also made the poetry solidify in the bodies as sensed perceptions of something they called *wisdom*.

Can this way of singing be understood as entering into *an experience of connection*, not only with one another and within oneself, but also with *life* and all *living things*? Not only with the visible and tactile, but also with what we long for, what we do not understand, what we call *Origin or Goal, Purpose or God*?

Can we say that this song is both something that really happened, and something that belongs to the world of myths, the world of fairy tales?

The oldest layers of what we today call the *Book of Psalms* have links going back to ancient singing. How the melodies developed is lost to us, the exact nature of the instruments as well. But fragments and portions of the poetry that was shared on the beautiful rugs, and preserved in the many bodies, still remain as signs. And archaeologists have found these *signs* carved onto clay tablets, on pieces of wood or copper, and written down on parchment. Their findings show that the oldest poetry from Egypt, Syria, Lebanon, Asia Minor, Mesopotamia and Canaan share many of the same themes and turns of phrase, and that much of this also has striking parallels in the Book of Psalms.

A fragmented and manifold hallelujah
When we read a modern book, we can generally assume that it has the wording and the grammatical signs that the author gave it and wanted it to have. When we read the Old Testament, the situation

is entirely different. Long oral traditions predate any written form, centuries lie between the oldest surviving texts and the versions that we know today. Also in the Book of Psalms, we can catch a glimpse of these layers. They appear like sections of a living psalm tradition that both composed and used hymns continuously: Stanzas with nomadic motifs are assumed to have been in use before the First Temple in Jerusalem, in the time before 586 BCE, but also in it. Poetry with the Temple and sacrifices as themes is thought to have originated in both Temple periods. Other hymns, such as Psalm 137, refer to the Babylonian captivity (596 to 539 BCE), and we can assume that they date to the period of the Second Temple (after 515 BCE) or even from the time in exile. Later still, the canonisation of the Book of Psalms continued until around the year 100 CE.

Many psalms bear authors' names. David has the highest number of attributions. In addition, Asaph, Korah, Solomon, Moses, Ethan and Heman are mentioned. The authors' names represent milieus and reflect positions, and they

contribute to the book being referred to as an *anthology*.

The Hebrew name for the Book of Psalms is Tehillim תהילים. This is a plural noun from the root H-L-L הלל, meaning praise, laud or extol. When the Tehillim was translated into Greek, the collection was titled ψαλμοί (psalmoi), which means "instrumental music" or "the words that come with the music". From the New Testament and the Qumran community we know that ψαλμοί (psalmoi) was used extensively in ancient Judaism and early Christianity.

In the Jewish Bible, the Book of Psalms belongs to the *Ketuvim*, that is the *writings*. In the New Testament, tropes and verses are woven in as *intertext*. The Quran also contains references. Hymns from the Book of Psalms are part of both Jewish and Christian rituals. They also belong to the "secular library of the world". Reinterpretations of the poetic words and new musical settings to go with them are still created, both by independent artists and by composers and writers working within the religions.

Existence and mythopoetic reality

כִּי־אֶרְאֶה שָׁמַיִךְ מַעֲשֵׂי אֲצַבְעֶיךָ יָרַח וְכּוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנָתָהּ:
מִה־אֲנוּשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ:

*When I look at your heavens,
the work of your fingers,
the moon and the stars,
which you have set in place,
what is man that you are mindful of him,
and the son of man that you care for him?*
(Psalm 8, verse 3–4)

The themes in the Book of Psalms appear in a bizarre disorder. Nevertheless, what can be called a *theocentric architecture* emerges. Everything that is, comes from a Creator who has a purpose with his work. Everything that is, speaks of this Creator.

The human being of the Book of Psalms is an image of "What cannot be imagined" (God). The driving force of all movements and actions is their longing for God, their longing back to "the original image". This specific attention to the connection between the heavenly and the worldly, and between the human being and God, unites hymns that are otherwise very dissimilar. It also portrays a *mythopoetic reality*.

Corresponding parallel lines is a literary device that propels poetry and its messages forward. We see it when one line overlaps the next to let the following carry on. It is somewhat like the drive mechanism of a locomotive or the legs of a trotting horse. The theological term for this is *parallelismus membrorum*, which is often interpreted *anthropologically*: the device reflects the human experience that reality can never be grasped directly, but has to be approached through associations, different layers of meaning, ruptures and new continuations. The poetry can also be called *kaleidoscopic*: As soon as an image is established, it muddles and is replaced with another. When the lens is rotated, movement and diversity emerge. The *volatility and multiplicity of existence* appear and are tolerated.

Themes in the psalms are connected with nature, society and temple, but also with different traditions within the Jewish Bible: the Law, the Prophets and Wisdom. As a kind of "glue" between these categories lies *the mythical* — which is about origin and beginnings and

which tries to meet the “eternal questions” of every human. *Midrash* is the name of a way of reading which is about this “glue”. Combining differing themes and images, reading “under” and “in between”, it uncovers a meaning or a feeling. The creation hymns, for example, are brought in immediate connection with Genesis and allow a new story to arise: When the first human was formed from dust and made alive by the Creator’s breath, this *living creature* responded by way of song, a first *hallelujah*. *Tehillim* is nothing more than a collection of these hallelujahs. It is the multitude of hallelujah-cries set in motion and juxtaposed.

It is written in the First Book of Moses (2:5–7): “*When no bush of the field was yet in the land and no small plant of the field had yet sprung up — for the Lord God had not caused it to rain on the land, and there was no man to work the ground, and a mist was going up from the land and was watering the whole face of the ground — then the Lord God formed the man of dust from the ground and breathed into his nostrils the breath*

of life, and the man became a living creature.”

What does it all mean?

In a world where the religious and the secular were not separated, we could perhaps call this *existentialism*? Myth-poetry with the ability to elucidate *life experience* and *identity*? Songs of origin and *who we are*? An “earthed form of mysticism”? An essential element of the poetry of the psalms is *negation*. It is reminiscent of what in *mysticism* is called *via negativa*. In theological thought this path finds its premise in “what we can never fully describe”. *God* becomes the ultimate example of this. The mythopoetic universe of the Bible tells us that God is the only uncreated entity of all things that are. It follows, then, that we cannot recognise God as form or formula in the things that are. Should we nevertheless claim that God is this or that, we would at the same time have to claim that God is *not* this or that. We need to provide a “counter-image”. Only then there is room for a *living God*. Only then there is room for *the ineffability of existence*.

Via negativa causes humans to enter into a process. Not towards emptiness and vanity, but towards certain *filled voids*. The consciousness and dignity of being human lie both in being remembered (8:4) and in being forgotten (13:2), both in being small and being great (8). Negation keeps the existential loss alive. Simultaneously it transforms the pain of loss precisely by expressing loss and pain, and by doing so establishing a communality again, a confirming and poetic reality. This is a duality that integrates rather than excludes. Opposites that embrace rather than extinguish.

To be comprehended by the incomprehensible

אשרי־האיש

Blessed is the man ...
(Psalm 1:1a)

ובתורתו יהגה יומם ולילה

... who murmurs on the Lord’s law day and night (Psalm 1:2b)

The Hebrew word הִגָּה H–G–H has many different translations in the Book

of Psalms. In Psalm 1 verse 2b it has usually been rendered as “meditate” (*Blessed is the man who meditates on the Lord’s law ...*). This translation seems a little strange when we know that words such as “moan”, “growl”, “utter”, “speak” cover the basic meaning of the verb better. In monastery traditions הִגָּה H–G–H has often been translated as “ruminate” or “murmur”. Choosing “murmur” for our translation of Psalm 1 brings us closer to the psalms as *speech* and *praise*. Choosing “ruminate” brings us closer to the reciting style of nomadic song, and also to the mystics’ way of singing and what can resemble the philosophical or contemplative approach of existentialism.

There is a thread running through all the shifts in the Book of Psalms. This thread is about relations and longing, and a hope directed towards the deepest object of longing / the most steadfast / God.

For me to “murmur on the Lord’s law” becomes both to “meditate on” what the words may contain — and to ruminate

on them so that nourishment at last runs into me and my body.

Much is unclear and obscure in the Hebrew text, and has probably always been so. This implies that the Book of Psalms can never be a *frozen text*. A continuing work of translation will keep the words alive, lead to a diversity of understandings and discourses, and always challenge the language into which the hymns are translated.

The work of translation puts our capabilities for grammatical understanding, historical criticism and existential interpretation to the test, but the most important when confronting sacred texts is that *our sense of wonder* is aroused and kept awake. Perhaps “sacred texts” depend more on “wondrous reading” than other texts? Perhaps “the sacred” is situated more in *strangeness* than in what we have identified as “our own”?

When a text is called holy, the opposite movement also arises: hierarchical and dogmatic readings assert themselves. Because of the Book of Psalms’ status

as a sacred text, one can posit that “murmuring readings” have had to stand aside. The book has in a way been appropriated by the Abrahamic religions, and consequently it is read in the light of another cultural and spiritual project than the poetry itself embodies. The Christian church’s use of these texts represent another kind of colonisation where also a “literal understanding” of the translated tropes destroy the poetry’s deeper meaning.

Hermeneutic and literary approaches, historical-critical research and continuous artistic adaptations of the book all challenge this. Striving towards a reading that is personal, independent and open, the grip of power is released, creating a space of respect for *the necessary sense of wonder*, like a “starry firmament”. Following every human who opens up and seeks, tries and fails, it will unfold and unite — like the manifold and broken hallelujah of the Tehillim.

— Elisabeth Thorsen

Elisabeth Thorsen (b. 1966) is a theologian educated at the University of Oslo, and is currently a priest at the Oslo Cathedral. In addition, she writes non-fiction and fiction exploring the intersections of theology, philosophy and psychology.

The Hebrew text is taken from *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. English translations of Psalm texts are from the *English Standard Version*.

Sources:

Hauge, Martin Ravndal: *Between Sheol and the Temple: Motif structure and function in the I—Psalms*, Journal for the Study of the Old Testament, Supplement Series 178 (Sheffield, 1995).

Nida, Eugene: “Principles of correspondence”, in: *The translation studies reader* ed. Lawrence Venuti (London, 2012).

Terrien, Samuel: *The Psalms: Strophic structure and theological commentary* (Cambridge 2003).

Thorsen, Elisabeth: *Mellom destruktiv representasjon og pågående skaperkraft*, Agora 2/2019 (Oslo, 2019).

16

Nils Henrik Asheim

Salmenes bok

17

Salmenes bok

The Book Of Psalms

Prolog —Salme 1

*ashré haish asher lå hallach baatzat røshaim
ovødærækh khataim lå amad ovømåshav letzim lå jashav
kiim bõtårat Jahve khevtzå ovõtåratå jæhgæ jomam oalaila*

Salig er den som ikke ferdes på ugudeliges vei,
som ikke står der hvor syndere rådslår
eller sitter sammen med spottere,

men har sin glede i Herrens lov
og mumler på den dag og natt.
(v.1—2)

Prologue — Psalm 1

Blessed is the man who walks not in the counsel of the wicked,
nor stands in the way of sinners,
nor sits in the seat of scoffers;

but his delight is in the law of the Lord,
and on his law he meditates [murmurs] day and night.

Salme 5

Du hører min røst om morgenen,
Tidlig vender jeg meg til deg og venter.
(v.3)

Psalm 5

O Lord, in the morning you hear my voice;
in the morning I prepare a sacrifice for you and watch.

Salme 8

Når jeg ser din himmel, et verk av dine fingre,
månen og stjernene som du har satt der,

hva er da et menneske, at du kommer det i hu,
et menneskebarn, at du tar deg av det?
(v.3–4)

Psalm 8

When I look at your heavens, the work of your fingers,
the moon and the stars, which you have set in place,

what is man that you are mindful of him,
and the son of man that you care for him?

Salme 13

Hvor lenge, O Herre, vil du glemme meg for alltid?
Hvor lenge vil du skjule ditt ansikt for meg?

Hvor lenge skal jeg ha uro i min sjel
og hele dagen sorg i hjertet?
Hvor lenge skal fienden ha meg i sin makt?
(v.1–2)

Psalm 13

How long, O Lord? Will you forget me forever?
How long will you hide your face from me?

How long must I take counsel in my soul
and have sorrow in my heart all the day?
How long shall my enemy be exalted over me?

Salme 18

Dødens lenker sluttet seg om meg,
fordervelsens strømmer skremte meg.

Helvetes bånd snørte seg om meg.
i min vei lå dødens snarer.

Da ropte jeg til Gud i min nød
og kalte på Herren i min redsel.

Han hørte min røst fra sitt tempel
til hans øre nådde mitt rop.

Da skalv og skaket jorden,
fjellenes grunnvoller ristet,
de skalv fordi han var harm.

Røk steg opp fra hans nese,
fortærende ild fra hans munn;
gnister og glør fór ut av ham.

Han senket himmelen og steg ned
med mørke skyer under sin fot.

Båret av kjeruber fløy han,
hastig fór han frem på vindens vinger.

Han gjorde mørket til sitt skjul
og hyllet seg i regntunge skyer.

Fra strålene foran ham fór skyene frem,
med hagl og med glødende kull.

Herren tordnet i himmelen,
Den Høyeste talte
gjennom hagl og glødende kull.

Han skjøt sine piler og spredte sine fiender,
med lyn i mengde skremte han dem.

Havbunnens renner kom til syne,
jordens grunnvoller viste seg da du, Herre, truet,
ja, pustet og fnyste av vrede.
(v.4–15)

Psalm 18

The cords of death encompassed me;
the torrents of destruction assailed me;

the cords of Sheol entangled me;
the snares of death confronted me.

In my distress I called upon the Lord;
to my God I cried for help.

From his temple he heard my voice,
and my cry to him reached his ears.

Then the earth reeled and rocked;
the foundations also of the mountains trembled
and quaked, because he was angry.

Smoke went up from his nostrils,
and devouring fire from his mouth;
glowing coals flamed forth from him.

He bowed the heavens and came down;
thick darkness was under his feet.

He rode on a cherub and flew;
he came swiftly on the wings of the wind.

He made darkness his covering, his canopy around him,
thick clouds dark with water.

Out of the brightness before him
hailstones and coals of fire broke through his clouds.

The Lord also thundered in the heavens,
and the Most High uttered his voice,
hailstones and coals of fire.

And he sent out his arrows and scattered them;
he flashed forth lightnings and routed them.

Then the channels of the sea were seen,
and the foundations of the world were laid bare
at your rebuke, O Lord,
at the blast of the breath of your nostrils.

— Alleluja I – med gjallende horn

— Hallelujah I – with trumpet sound

Salme 19

Himmelen forkynner Guds herlighet,
hvelvingen forteller om hans henders verk.

Den ene dag bærer bud til den andre,
en natt gir sin kunnskap til den neste.

Det er ikke tale, det lyder ingen ord
og ingen røst som kan høres.

Men budskapet går over hele jorden,
vitnesbyrdet når til verdens ende.

Der har han reist et telt for solen.
Den går som en brudgom ut av sitt kammer,
glad som en helt vil den løpe sin bane.

Fra den ene himmelrand går den ut
og gjør sin rundgang til den andre;
ingen ting er skjult for dens glød.
(v. 1–6)

Psalm 19

The heavens declare the glory of God,
and the sky above proclaims his handiwork.

Day to day pours out speech,
and night to night reveals knowledge.

There is no speech, nor are there words,
whose voice is not heard.

Their voice goes out through all the earth,
and their words to the end of the world.

In them he has set a tent for the sun,
which comes out like a bridegroom leaving his chamber,
and, like a strong man, runs its course with joy.

Its rising is from the end of the heavens,
and its circuit to the end of them,
and there is nothing hidden from its heat.

Salme 22

Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg.

Min Gud, jeg roper om dagen, men du svarer ikke.
Jeg roper om natten, og får ikke ro.

Min kraft er uttømt som vann,
alle mine ben har løsnet.

Mitt hjerte er blitt som voks,
det har smeltet i mitt bryst.

Min strupe er tørr som et potteskår,
og tungen klistrer seg til ganen.

Hvert ben i min kropp kan jeg telle,
folk stirrer på meg med skadefryd.

De har lagt meg i dødens støv,
De gjennomborer mine hender og føtter.

De deler mine klær imellom seg
og kaster lodd om min kappe.
(v. 1–2, 14–18)

Psalm 22

My God, my God, why have you forsaken me?

O my God, I cry by day, but you do not answer,
and by night, but I find no rest.

I am poured out like water,
and all my bones are out of joint;

my heart is like wax;
it is melted within my breast;

my strength is dried up like a potsherd,
and my tongue sticks to my jaws;

you lay me in the dust of death.

I can count all my bones —
they stare and gloat over me;

they divide my garments among them,
and for my clothing they cast lots.

Salme 27

Skjul ikke ditt ansikt for meg.
(v.9)

Psalm 27

Hide not your face from me.

Salme 40

Jeg ventet og håpet på Herren.
Han bøyde seg til meg og hørte mitt rop.

Han drog meg opp av fordervelsens grav,
opp av den dype gjørme.

Han satte mine føtter på en klippe,
mine fottrinn gjorde han faste.

Han la i min munn en ny sang,
en lovsang for vår Gud.
(v. 1–3)

Psalm 40

I waited patiently for the Lord;
he inclined to me and heard my cry.

He drew me up from the pit of destruction,
out of the miry bog,

and set my feet upon a rock,
making my steps secure.

He put a new song in my mouth,
a song of praise to our God.

— Alleluja II – med harpe og lyre

— Hallelujah II – with lute and harp

Salme 42

Som hjorten skriker etter rennende bekker,
skriker min sjel etter deg, min Gud.

Min sjel tørster etter Gud, etter den levende Gud.
Når skal jeg få komme frem for hans åsyn?

Mine tårer er blitt min mat både natt og dag.
Hele dagen kommer folk og sier: "Hvor er nå din Gud?"

Jeg vil utøse min sjel og minnes det som var:
at jeg drog frem i det store følge,

vandret til Guds hus med jubelrop og takkesang
- en pilegrimsskare i fest.

Hvorfor er du full av uro, min sjel,
hvorfor stormer du i meg?
(v.1–5)

Psalm 42

As a deer pants for flowing streams,
so pants my soul for you, O God.

My soul thirsts for God, for the living God.
When shall I come and appear before God?

My tears have been my food day and night,
while they say to me all the day long, "Where is your God?"

These things I remember, as I pour out my soul:
how I would go with the throng

and lead them in procession to the house of God with glad shouts
and songs of praise,
a multitude keeping festival.

Why are you cast down, O my soul,
and why are you in turmoil within me?

Salme 49

*Até lø'mashal ozní
eftakh bø'khinår khidatí*

Jeg bøyer mitt øre til visdomsord
og tyder min gåte til toner fra lyren.
(v.4)

Psalm 49

I will incline my ear to a proverb;
I will solve my riddle to the music of the lyre.

Salme 62

Vær stille for Gud, min sjel.
(v.5)

Psalm 62

For God alone, O my soul, wait in silence.

Salme 69

Gud, kom meg til redning!
Vannet når meg helt til halsen.

Jeg har sunket ned i en bunnløs myr,
hvor det ikke er feste for foten.

Jeg er kommet ut på dypet,
og strømmen river meg bort.
(v. 1–2)

Psalm 69

Save me, O God!
For the waters have come up to my neck.

I sink in deep mire,
where there is no foothold;

I have come into deep waters,
and the flood sweeps over me.

Salme 74

Du kløvde havet i din velde
og knuse dragenes hoder i vannet.

du slo i stykker Leviatans hoder
du ga ham til mat for ørkenfolk.
(v.13–14)

Psalm 74

You divided the sea by your might;
you broke the heads of the sea monsters on the waters.

You crushed the heads of Leviathan;
you gave him as food for the creatures of the wilderness.

— Alleluja III – med pauke og dans

— Hallelujah III – with tambourine and dance

Salme 108

Gud, mitt hjerte er rolig,
jeg vil spille og synge av hele mitt hjerte.

Våkn opp, min harpe og lyre.
Jeg vil vekke morgenrøden.

Jeg vil prise deg, Herre, blant folkene,
og lovsynge deg blant folkeslag.

For til himmelen når din store miskunn,
til skyene rekker din trofasthet.
(v.1–4)

Psalm 108

My heart is steadfast, O God!
I will sing and make melody with all my being!

Awake, O harp and lyre!
I will awake the dawn!

I will give thanks to you, O Lord, among the peoples;
I will sing praises to you among the nations.

For your steadfast love is great above the heavens;
your faithfulness reaches to the clouds.

Salme 114

Da Israel drog ut fra Egypt,
da Jakobs ætt forlot et folk med fremmed tungemål,

da ble Juda Herrens helligdom
og Israel hans rike.

Sjøen så det og flyktet,
Jordan snudde og rant tilbake.

Fjellene sprang som værer,
og haugene hoppet som lam.

Sjø, hva har hendt deg, siden du flykter?
Jordan, hvorfor renner du tilbake?

Fjell, hvorfor springer dere som værer,
hauger, hvorfor hopper dere som lam?

Skjelv for Herrens åsyn, du jord,
ja, skjelv for Jakobs Gud,

han som forvandler klippen til et vann
og harde fjellet til en kilde.
(v.1–8)

Psalm 114

When Israel went out from Egypt,
the house of Jacob from a people of strange language,

Judah became his sanctuary,
Israel his dominion.

The sea looked and fled;
Jordan turned back.

The mountains skipped like rams,
the hills like lambs.

What ails you, O sea, that you flee?
O Jordan, that you turn back?

O mountains, that you skip like rams?
O hills, like lambs?

Tremble, O earth, at the presence of the Lord,
at the presence of the God of Jacob,

who turns the rock into a pool of water,
the flint into a spring of water.

Salme 126

Da Herren vendte Sions lagnad,
var det for oss som en drøm.

Da fyltes vår munn med latter,
vår tunge med jubelrop.

Da sa de blant folkene:
"Store ting har Herren gjort mot disse."

Ja, store ting har Herren gjort mot oss,
og vi ble glade.

Vend vår lagnad, Herre,
som bekkene i Negev.

De som sår med tårer,
skal høste med jubelrop.

Gråtende går de ut og bærer sitt såkorn,
med jubel kommer de hjem og bærer sine kornbånd.
(v.1–6)

Psalm 126

When the Lord restored the fortunes of Zion,
we were like those who dream.

Then our mouth was filled with laughter,
and our tongue with shouts of joy;

then they said among the nations,
"The Lord has done great things for them."

The Lord has done great things for us;
we are glad.

Restore our fortunes, O Lord,
like streams in the Negeb!

Those who sow in tears
shall reap with shouts of joy!

He who goes out weeping, bearing the seed for sowing,
shall come home with shouts of joy, bringing his sheaves with him.

— Alleluja IV – med strengespill og fløyte

— Hallelujah IV – with strings and pipe

Salme 130

Min sjel venter på Herren
mer enn vaktmenn på morgenen
(v.6)

Psalm 130

My soul waits for the Lord
more than watchmen for the morning.

Salme 137

Ved Babylons elver, der satt vi og gråt
når vi kom Sion i hu.

På piletrærne der i landet
hengte vi våre harper.

Der bad de oss synge, de som holdt oss fanget;
de som plaget oss, krevde glede:
"Syng for oss av Sions sanger."

Hvordan kan vi synge Herrens sang
her på fremmed jord?

Nei, glemmer jeg deg, Jerusalem,
da la min høyre hånd bli glemt.

La tungen henge fast ved ganen hvis jeg ikke minnes deg,
hvis jeg ikke setter Jerusalem høyere enn min største glede.
(v.1–6)

Psalm 137

By the waters of Babylon, there we sat down and wept,
when we remembered Zion.

On the willows there
we hung up our lyres.

For there our captors required of us songs,
and our tormentors, mirth, saying,
"Sing us one of the songs of Zion!"

How shall we sing the Lord's song
in a foreign land?

If I forget you, O Jerusalem,
let my right hand forget its skill!

Let my tongue stick to the roof of my mouth, if I do not remember you,
if I do not set Jerusalem above my highest joy!

Salme 139

Hvor skal jeg gå bort fra din ånd?
Hvor kan jeg flykte fra ditt åsyn?

Farer jeg opp til himmelen, er du der,
rer jeg mitt leie i dødsriket, se, da er du der.

Tar jeg morgenrødens vinger på,
og vil jeg bo ved havets ytterste grense,

så fører din hånd meg også der,
din høyre hånd, den holder meg fast.

Om jeg sier: "La mørket dekke meg
og lyset omkring meg bli til natt",

så er mørket ikke mørkt for deg,
og natten er lys som dagen,
ja, mørket er som lyset.
(v.7–12)

Psalm 139

Where shall I go from your Spirit?
Or where shall I flee from your presence?

If I ascend to heaven, you are there!
If I make my bed in Sheol, you are there!

If I take the wings of the morning
and dwell in the uttermost parts of the sea,

even there your hand shall lead me,
and your right hand shall hold me.

If I say, "Surely the darkness shall cover me,
and the light about me be night,"

even the darkness is not dark to you;
the night is bright as the day,
for darkness is as light with you.

Salme 148

*Hallelu et'Jahve min hashamajim
Hallelu-hu bamøråmim*

*Halleluhu shøme hashamajim
vø'hamajim ashér meal hashamajim*

Halleluja! Lovsyng Herren fra himmelen,
lov ham i det høye.

Lov ham, alle hans engler,
lov ham, hele hans hær.

Lov ham, sol og måne,
lov ham, hver lysende stjerne.

Lov ham, du høye himmel,
du vann som er over himmelen.

De skal lovsynge Herrens navn,
for han bød, og det ble skapt.

Han lot dem få sin plass for evig og alltid,
han gav dem en lov de ikke bryter.

Lovsyng Herren fra jorden,
dere store sjødyr og alle havdyp,

ild og hagl, snø og skodde,
du storm, som setter hans ord i verk,

dere fjell og alle hauger,
frukttrær og alle sedrer,

ville dyr og alle slags fe,
krypdyr og flygende fugler.

dere jordens konger og alle folkeslag,
fyrster og dommere i verden,

unge menn og kvinner,
gamle sammen med unge.
(v.1–12)

Psalm 148

Praise the Lord! Praise the Lord from the heavens;
praise him in the heights!

Praise him, all his angels;
praise him, all his hosts!

Praise him, sun and moon,
praise him, all you shining stars!

Praise him, you highest heavens,
and you waters above the heavens!

Let them praise the name of the Lord!
For he commanded and they were created.

And he established them forever and ever;
he gave a decree, and it shall not pass away.

Praise the Lord from the earth,
you great sea creatures and all deeps,

fire and hail, snow and mist,
stormy wind fulfilling his word!

Mountains and all hills,
fruit trees and all cedars!

Beasts and all livestock,
creeping things and flying birds!

Kings of the earth and all peoples,
princes and all rulers of the earth!

Young men and maidens together,
old men and children!

— Alleluja V – med tonende cymbaler

— Hallelujah V – with sounding cymbals

Norsk tekst: Basert på Bibelselskapets oversettelse av 1995, med mindre justeringer av Nils Henrik Asheim, som også har gjort utvalget av tekster.

English text: The Holy Bible, English Standard Version 2016 copyright © 2001 by Crossway, a publishing ministry of Good News Publishers.

Om Salmenes bok av Nils Henrik Asheim

Prosessen med dette verket startet da Oslo Domkirke ville bestille et helaftens verk av Nils Henrik Asheim til innvielsen av kirkens nye orgel i 1998. Komponisten foreslo å inkludere kor for å skape en syklus over tekster fra Salmenes bok. Oslo Domkor ble med, og deres engasjement ble viktig for verkets videre utvikling.

Orgelbyggeriet Ryde & Berg sto bak både hovedorgelet (53 stemmer) og kørorgelet (16 stemmer). Kombinasjonen av de to orglene ble sentralt i verkets konsept. Instrumentene skaper et omsluttende lydbad, og koret representerer stemmen inni dette.

Komponisten har selv gjort utvalget av tekstlinjer fra 21 salmer, med henblikk på å skape en helhetlig fortelling gjennom kontraster. Fem «Alleluja»-satser for orgel avslutter hver av verkets seksjoner. I 1998-versjonen var dette improviserte satser for solo orgel, men i revisjonen fra 2019 er satsene utkomponert som orgelduoer. Titlene til disse fem er hentet fra salme 150, v.1–3.

Salmenes bok (The Book Of Psalms), by Nils Henrik Asheim

The process behind this work originates from when Oslo Cathedral commissioned a large-scaled work by Nils Henrik Asheim for the inauguration of the church's new main pipe organ in 1998. The composer suggested including a choir to create a cycle of texts from the Book of Psalms, and the Oslo Cathedral Choir were more than willing to participate, with their dedication to the piece being integral to the work's development.

Organ builders Ryde & Berg made both the main organ (with 53 voices) and the choir organ (16 voices), with the combination of the two becoming central to the concept of the work. The two instruments bathe the room in an immersive soundscape, with the choir representing the voice inside this.

The composer himself chose a selection of lines taken from 21 hymns, with the view to creating a holistic narrative through use of contrasts. Five "Allelujah" movements for organ complete each of the sections of the work. In the 1998 version, these were improvised movements for solo organ, but in the revised version from 2019 the movements were re-composed as organ duos. The titles of these five movements are taken from Psalm 150, v.1–3.

Nils Henrik Asheim — komponist, organist

Nils Henrik Asheim (f. 1960 i Oslo) kombinerer karrierene som organist, pianist og komponist med en virksomhet som kurator, programskaper og initiativtager til kunstneriske samarbeid. Hans aktivitet startet i den klassiske musikken og har senere forgrenet seg til det frie improvisasjonsmiljøet. Han er utdannet ved Norges musikkhøgskole i Oslo og ved Sweelinck-konservatoriet i Amsterdam.

Asheim har skrevet en rekke kammerverk, som *Vannspeil*, *Navigo*, *Chase Nicht* og *Broken Line*, og orkesterverk, blant andre *Speil*, *Turba*, *Wind Songs* og *Grader av hvitt* (LWC1206). Han har også bak seg større sakrale verk. I tillegg har han arbeidet med dramatisk musikk, steds-spesifikke verk og verk der improvisasjon er et sentralt element.

Asheims musikk har et tydelig fokus på klang og på lydens fysiske og taktile side. Musikken er gjerne bygd opp av flere parallelle tidsproporsjoner, og

Asheim arbeider med lag av nærhet og avstand. Jevnlig tilbakevendende materiale blir variert, og skaper en form som virker åpen og selvgenererende.

Asheim har utviklet sin egen personlige improvisasjonsstil på orgel og dyrker som utøver en profil som åpner opp sjangergrenser. Han har to ganger fått Spellemannprisen; for orgelplaten *19.03.04, Oslo Cathedral* og for *Mazurka — remaking Chopin* (LWC1016).

Siden 2012 har Nils Henrik Asheim vært ansatt som organist i Stavanger konsert- hus. Her har han skapt et stort publikum for orgelet gjennom å utvikle nye konsertformer hvor orgelet bl.a. kombineres med andre instrumenter og kunstformer. Fra orgelet i Stavanger konserthus utga Asheim i 2018 en kritikerrost CD med egne transkripsjoner av Edvard Grieg og Geirr Tveitts musikk (LAWO LWC1151).

Som improviserende organist har han samarbeidet med kunstnere som sangerinnen Anne-Lise Berntsen, støymusiker Lasse Marhaug, perkusjonist Paal Nilssen-Love og mange andre, senest

med vokalkunstneren Ruth Wilhelmine Meyer i utgivelsen *Vox Humana* (2018), innspilt på Hildebrandtorgelet fra 1719 i Paszék, Polen.

I tillegg til Nordisk råds musikkpris har Asheim bl.a. mottatt Lindemanprisen, Arne Nordheims Komponistpris og Edvard-prisen. Barneoperaen *Stormen*, bestilt av Den Norske Opera og Ballett, vant den europeiske RESEO Opera for Young Audiences Award i 2014. I 2018 fikk han Nordisk råds musikkpris for *Muohta — language of snow*.

46

Nils Henrik Asheim

Salmenes bok

27

Nils Henrik Asheim — composer, organist

Nils Henrik Asheim (b. 1960, Oslo) combines the careers of organist, pianist, and composer along with his activities as a curator, program creator, and initiator of artistic collaborations. Seated within the classical music tradition, he eventually branched out into the free improvisational scene. He studied at the Norwegian Academy of Music in Oslo and the Sweelinck Academy in Amsterdam.

Nils Henrik Asheim has written a number of chamber works, including *Water Mirror*, *Navigo*, *Chase*, *Nicht*, and *Broken Line*, in addition to the orchestral works *Mirrors*, *Turba*, *Wind Songs*, and *Degrees of White* (LWC1206). He has also composed larger sacred works and has written dramatic music, place-specific works, and compositions where improvisation is a key element.

Asheim's music has a clear focus on sound and the sound's physical and tactile side. His music is usually con-

structed of several parallel proportions of time, and Asheim works with layers of closeness and distance. Variations of constantly recurring material create an open and self-generating form.

Asheim has developed his own personal improvisational style on the organ, and he cultivates the profile of a performer who defies genre conventions. He has twice received the Norwegian Grammy Award (Spellemannprisen) for his organ album *19.03.04, Oslo Cathedral* and for *Mazurka — Remaking Chopin* (LWC1016).

Nils Henrik Asheim has served as organist of the Stavanger Concert Hall since 2012. He has attracted a wide audience for organ music by developing new concert forms where the organ is combined with other instruments and art forms. In 2018 Asheim released a critically acclaimed album with his own transcriptions of music by Edvard Grieg and Geirr Tveitt, performed on the organ in Stavanger Concert Hall (LWC1151).

As an improvisational organist, he has collaborated with artists such as the singer Anne-Lise Berntsen, noise musician Lasse Marhaug, percussionist Paal Nilssen-Love, and many others, most recently with the vocal artist Ruth Wilhelmine Meyer on the release *Vox Humana* (2018), recorded on the Hildebrandt organ from 1719 in Pasłęk, Poland.

Asheim made his debut as a composer at the young age of fifteen at the Scandinavian Youth Music Festival in Helsinki. In 1978 he won Second Prize in the European Broadcasting Union's Rostrum competition. He has received commissions from the most important Norwegian cultural institutions, including composing the official fanfare for the Winter Olympics in Lillehammer in 1994, and music for the wedding of the Crown Prince and Princess in 2001.

In addition to the Nordic Council Music Prize, Asheim has received the Lindeman Prize, the Arne Nordheim Composer Prize, and the Edvard Prize, among others. His children's opera, *The Tempest*, commissioned by The Norwegian

National Opera and Ballet, won the European RESEO Opera for Young Audiences Award in 2014. In 2018 he received the Nordic Council Music Prize for *Muohhta – Language of Snow*.

Oslo Domkor

Oslo Domkor er en spydspiss innenfor norsk kirkemusikk. Korets posisjon kommer av en tydelig og sterk programmering og målrettet arbeid gjennom korets 40 år. Oslo Domkor ble etablert av tidligere domkantorene Terje Kvam, som ledet koret inntil Vivianne Sydnes overtok i 2015. Koret har en spesiell beredskapsfunksjon for det offentlige Norge, og må til enhver tid kunne synge ved offentlige markeringer og seremonier. Koret er blant andre støttet av Norsk Kulturråd.

Koret består av 40 sangere og har et høyt aktivitetsnivå med omlag 80 opptrædener i året på gudstjenester, konserter og festivaler. Koret samarbeider med profesjonelle solister, musikere og orkestre. Satsingen med å fremføre større kirkemusikalske verk i gudstjenesten, er blitt et av korets viktigste varemerker. Koret har gjort mange innspillinger, og flere med fokus på salmeskatten. Platen *Sæle* er siste utgivelse med allehelgenssalmes, i samarbeid med Kåre Nordstoga og Tord Gustavsen.

Oslo Domkor er en betydningsfull aktør og bidragsgiver innenfor kirkemusikken og er en premissleverandør både for fornyelse og bevaring av norsk og internasjonal kirkemusikalsk tradisjon. Koret når med sin aktivitet ut til et bredt spekter av samfunnet og er med på å ivareta vår felles kulturarv og formidle den videre til kommende generasjoner.

Oslo Cathedral Choir

Oslo Cathedral Choir is a pioneer organisation in Norwegian church music. The choir's position is a result of clear, strong programming choices and focused development throughout the choir's 40-year history. Oslo Cathedral Choir was established in its present form by former Oslo Cathedral Cantor Terje Kvam, who conducted the choir until Vivianne Sydnes took over in 2015. Oslo Cathedral Choir has a unique function for the nation of Norway, as it must at all times be prepared to sing at services in connection with events of national significance. Oslo Cathedral Choir is supported by Arts Council Norway, among other organisations.

Oslo Cathedral Choir comprises around 40 singers, and is very active – with around 80 appearances each year at cathedral services, concerts and festivals. The choir collaborates with professional soloists, musicians and orchestras. One of the choir's trademarks is its performances of significant sacred

works (often with orchestra) in regular cathedral services. The choir has made many recordings, several of which draw on Norway's rich treasury of hymns. Its most recent recording, *Sæle*, focuses on hymns for All Souls' Day, and features collaborations with Kåre Nordstoga and Tord Gustavsen.

Oslo Cathedral Choir is one of the most significant institutions in Norwegian Church Music, thanks to its work to sustain and develop sacred musical traditions from both Norway and other countries. The choir's work reaches out to many different levels of society, and contributes to upholding an important part of our cultural heritage and conveying it to future generations.

Vivianne Sydnes Dirigent

Vivianne Sydnes er domkantor i Oslo domkirke og kunstnerisk leder i Oslo Domkor. Sydnes sitt arbeid inkluderer både a cappella-repertoar og store verk for kor og orkester. Hun har ledet en rekke urfremføringer av komponister som Lasse Thoresen, Torbjørn Dyrud, Andrew Smith, Martin Ødegaard og Gisle Kvern-dokk. Sydnes har ført videre og utviklet korets sterke posisjon i norsk musikk-liv. I Den norske kirke blir hun ofte brukt til utviklingsarbeid innenfor kirkemusikken og hun er opptatt både fornyelse og tradisjoner. Sydnes har selv vært sanger i Oslo Domkor og ble svært grepet av Asheims *Salmenes bok* da hun var med på urfremføringen på slutten av 90-tallet.

Ved siden av arbeidet i domkirken er Sydnes også professor i korledelse ved Norges musikkhøgskole og har ansvar for bachelorstudiet i korledelse og underviser kirkemusikkstudenter. Hennes utdanning omfatter kandidatutdannelsen i kirkemusikk fra Norges musikkhøg-

skole og diplomeksamen i kordireksjon fra Kungliga Musikkhögskolan i Stockholm. Fra 2002 til 2012 var hun domkantor i Nidarosdomen med hovedansvar for korene Nidaros domkor og Nidarosdomens Oratoriekor, og hun har vært dirigent for kammerkoret NOVA og Norges ungdomskor. Sydnes har også dirigentoppdrag i Norge og ellers i Europa, blant annet på korfestivaler og med Det Norske Solistkor.

Hun har initiert og dirigert flere innspillinger og ble blant annet nominert til den prestisjetunge Grammy-prisen i 2014 for «Best Choral Performance» for utgivelsen med Nidaros domkor, *Out of Darkness* av Torbjørn Dyrud.

Sydnes er en engasjert og aktuell dirigent, og har utviklet sin egen dirigent-skole på www.vivianne.no. Hun har en egen evne til å utforske musikken og hente frem det som finnes av energi, uttrykk og musikalitet i sine korister. Sydnes beskrives som en svært tilstedeværende dirigent som kan skape sterke øyeblikk som setter spor i både korister, studenter og tilhørere.

Salmenes bok

Vivianne Sydnes Conductor

Vivianne Sydnes is Cantor of Oslo Cathedral and artistic director of Oslo Cathedral Choir. Her conducting work includes both a cappella repertoire and large-scale works for choir and orchestra. She has given world premieres of works by composers such as Lasse Thoresen, Torbjørn Dyrud, Andrew Smith, Martin Ødegaard og Gisle Kverndokk. In her work with Oslo Cathedral Choir, she has maintained and enhanced the choir's profile and position within Norway's musical life. She is involved in developing the Church of Norway's cultural and liturgical programme. Vivianne Sydnes was formerly a member of Oslo Cathedral Choir, and became fascinated by Nils Henrik Asheim's *Salmenes bok* (The Book Of Psalms) when the choir first performed the work in the late 1990s.

Sydnes is professor of choral conducting at the Norwegian Academy of Music in Oslo. She is responsible for the

undergraduate programme in choral direction at the academy, and also teaches students on the church music programmes. She has also developed a web-based conducting educational resource, www.vivianne.no. She took her bachelor's degree in church music at the Norwegian Academy of Music and a masters diploma in choral conducting from the Royal College of Music in Stockholm. Between 2002 and 2012 she was cantor in Nidaros Cathedral in Trondheim, and has also conducted the Oslo-based Nova Chamber Choir and the Norwegian National Youth Choir. Vivianne Sydnes is often engaged as a guest conductor by choirs elsewhere in Norway — with the Norwegian Soloists' Choir, among others — and in Europe.

She has initiated and conducted several recordings, including Nidaros Cathedral Choir's recording of *Out of Darkness* by Torbjørn Dyrud, which was nominated for a Grammy in the category "Best choral performance" in 2014.

Sydnes is a dedicated and admired conductor, widely recognised for her ability

to bring out the best in singers. She is well known for her capacity to explore the music and to create powerful performances that are memorable for students, performers and audiences alike.

Kåre Nordstoga Orgel

Kåre Nordstoga (f. 1954) er utdannet ved musikkhøgskolen i Oslo med bl.a. Søren Gangfløt, Bjørn Boysen og Kaare Ørnung som lærere. Etter debutkonserten i 1978 studerte han videre hos David Sanger i London og var en tid organist i Ullern kirke før han kom til Oslo domkirke i 1984. Han har også vært tilknyttet Norges musikkhøgskole, hvor han i 1994 ble utnevnt til professor.

Som domorganist i Oslo domkirke fremfører Nordstoga jevnlig et stort orgelrepertoar, bl.a. har han to ganger gitt populære konserttrekker med Bachs samlede orgelverker. Han har dessuten spilt inn CD-er med orgelmusikk av Bach, Brahms, Franck, Widor og Liszt, en innspilling med alle Bachs fiolinsonater i samspill med Geir Inge Lotsberg på domkirkens kororgel, og for øvrig flere plater med norsk orgelmusikk. Bach-innspillingerne har høstet svært gode kritikker, og to ganger har de blitt nominert til Spellemannprisen.

Nordstoga er en aktiv konsertorganist. De siste årene har han vært solist med symfoniorkestrene i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger, og i utlandet har han blant annet vært invitert til den internasjonale orgelfestivalen i Aarhus, Notre Dame i Paris og Musashino kultursenter i Tokyo. For sin aktive innsats i musikklivet ble han tildelt Lindemanprisen for 2006.

Kåre Nordstoga Organ

Kåre Nordstoga (b. 1954) studied at the Norwegian Academy of Music under Søren Gangfløt, Bjørn Boysen, and Kaare Ørnung, among others. Following his debut concert in 1978, he continued his studies under David Sanger in London, and he was for a time organist at Ullern Church, before coming to Oslo Cathedral in 1984. He has also been associated with the Norwegian Academy of Music, where he was appointed professor in 1994. As cathedral organist at Oslo Cathedral, Nordstoga frequently performs a large repertoire, which has included two popular concert series with Bach's complete organ works. His recordings include the organ music of Bach, Brahms, Franck, Widor, and Liszt, all of Bach's violin sonatas recorded on the cathedral's chancel organ in collaboration with violinist Geir Inge Lotsberg, as well as several recordings of Norwegian organ music. Nordstoga is an active concert organist. In recent years he has been soloist with the

symphony orchestras of Oslo, Bergen, Trondheim and Stavanger, and he has been invited to organ festivals abroad, including Aarhus, Notre Dame in Paris, and Musashino Cultural Center in Tokyo. In 2006 he was awarded the Lindeman Prize for his active contribution to musical life.

Recorded in Oslo Cathedral, 24–25 January 2020

Producer: Vegard Landaas

Balance engineer: Thomas Wolden

Editing: Vegard Landaas

Mastering: Thomas Wolden

Booklet notes: Elisabeth Thorsen

English translation (Booklet Notes): Lars Brusletto Sveen

Booklet editor: Hege Wolleng

Cover design: Anette L'orange / Blunderbuss

Cover and illustration photos: Pexels.com CC License

Artist photo (Asheim): Line Owren Fotografi

Session photo (Oslo Cathedral Choir): Thomas Wolden

Artist photo (Sydnes): Ellen Lande Gossner

Artist photo (Nordstoga): Ole Marius Jørgensen

Main organ played by Nils Henrik Asheim

Choir organ played by Kåre Nordstoga

Organs of Oslo Cathedral by Ryde & Berg

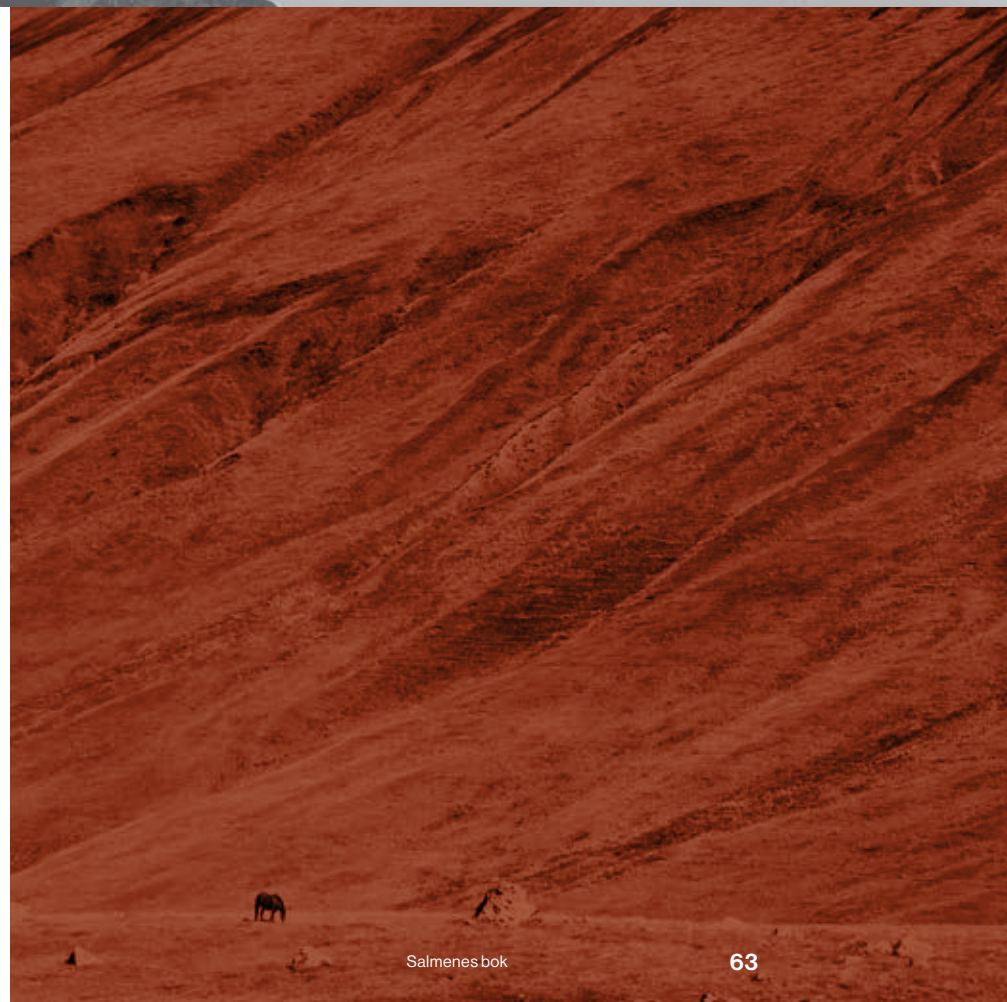
This recording has been made possible with support from:

Arts Council Norway

Norwegian Society of Composers

LWC1232
© 2022 LAWO | © 2022 LAWO Classics
www.lawo.no

Nils Henrik Asheim *1960
Salmenes bok
for kor og to orgler

01. _____ Salme 1: Ash-ré ha-ish 01:14
02. _____ Salme 5: Du hører min røst om morgenen 02:28
03. _____ Salme 8: Når jeg ser din himmel 03:13
04. _____ Salme 13: Hvor lenge, O Herre 03:51
05. _____ Salme 18: Da skalv og skaket jorden 02:56
06. _____ Alleluja I — med gjallende horn 03:26
07. _____ Salme 19: Himmelen forkynner Guds herlighet 03:56
08. _____ Salme 22: Min Gud, hvorfor har du forlatt meg 05:49
09. _____ Salme 27: Skjul ikke ditt ansikt for meg 01:13
10. _____ Salme 40: Han la i min munn en ny sang 04:28
11. _____ Alleluja II — med harpe og lyre 02:53
12. _____ Salme 42: Som hjorten skriker etter rennende bekker 03:19
13. _____ Salme 49: A-té lø-ma-shal oz-ní 01:03
14. _____ Salme 62: Vær stille for Gud, min sjel 01:00
15. _____ Salme 69: Gud, kom meg til redning 00:45
16. _____ Salme 74: Du kløvde havet i din velde 01:02
17. _____ Alleluja III — med pauke og dans 02:46
18. _____ Salme 108: Gud, mitt hjerte er rolig 03:40
19. _____ Salme 114: Da Israel dro ut av Egypt 03:51
20. _____ Salme 126: Da Herren vendte Sions lagnad 04:00
21. _____ Alleluja IV — med strengespill og fløyte 03:06
22. _____ Salme 130: Min sjel venter på Herren 01:16
23. _____ Salme 137: Ved Babylons elver der satt vi og gråt 04:15
24. _____ Salme 139: Hvor skal jeg gå bort fra din ånd 03:55
25. _____ Salme 148: Lovsyng Herren fra himmelen 03:00
26. _____ Alleluja V — med tonende cymbaler 04:40